

2020-05-21 Styrdokument

Mål och riktlinjer för Södertälje kommuns minoritetspolitiska arbete

Kommunstyrelsens kontor

Linn Karlsson

Enheten för utredning och hållbarhet

08- 523 023 23

linn.a.karlsson@sodertalje.se

Södertälje
kommun

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
1.1	Syfte	3
1.2	Mål.....	3
2.	Bakgrund	4
2.1	Minoritetslagstiftningen	4
2.2	Södertälje kommuns minoritetspolitiska arbete	4
3.	Riktlinjer	6
3.1	Information till nationella minoriteter	6
3.2	Nationella minoriteters rätt till äldreomsorg på sitt språk	7
3.3	Nationella minoriteters rätt till förskola på sitt språk	7
3.4	Nationella minoriteters kultur	8
3.5	Nationella minoriteters delaktighet och inflytande	8
4.	Referenslista.....	9

Mål och riktlinjer för Södertälje kommuns minoritetspolitiska arbete, dnr: KS 20/55

Fastställd av kommunstyrelsen 2020-09-04

Giltighet: Tillsvidare

Ansvar för uppföljning och revidering: Kommunstyrelsen

Dokumentansvar: Kommunstyrelsens kontor/Enheten för utredning och hållbarhet

1. Inledning

1.1 Syfte

Syftet med Södertälje kommuns mål och riktlinjer för kommunens minoritetspolitiska arbete är att säkerställa kommunens efterlevnad av lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk genom att tydliggöra kommunens ansvar samt ansvarsfördelningen mellan berörda nämnder.

1.2 Mål

Södertälje kommuns mål med riktlinjerna är att bidra till att uppfylla mål på global, nationell och lokal nivå. Södertälje kommuns arbete utgår ifrån Agenda 2030 som ska genomsyra alla kommunens verksamheter.¹ Agenda 2030 har 17 mål varav mål 4 "God utbildning föra alla", mål 10 "Minskad ojämlikhet" och mål 16 "Fredliga och inkluderande samhällen"² relaterar till riktlinjerna. Vidare är riksdagens minoritetspolitiska mål "Att ge skydd för de nationella minoriteterna och att stärka deras möjlighet till inflytande, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande".³ I Södertälje kommun har kommunfullmäktige antagit åtta övergripande mål och sex målområden för att utveckla Södertälje på ett hållbart sätt. Riktlinjerna bidrar till att uppfylla målområdet "Kunskapskommunen Södertälje" som bland annat innebär att resultaten i förskolan och skolan ska förbättras, samt målområdet "Södertäljes medborgare" som innebär att medborgarna har inflytande och är delaktiga, har goda livsvillkor och får en god service och hög tillgänglighet.⁴

¹ Södertälje kommun, *Mål och budget 2020-2022*, 2019.

² Globala målen, u.å.

³ Regeringens proposition 2008/09:151, 2008.

⁴ Södertälje kommun, *Mål och budget 2020-2022*, 2019.

2. Bakgrund

2.1 Minoritetslagstiftningen

År 2000 ratificerade Sverige Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. I samband med detta infördes minoritetspolitiken som ett eget politikområde. Judar, romer, sameer (som även har ställning som urfolk), sverigefinnar och tornedalingar erkändes som nationella minoriteter i Sverige. Jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli erkändes som nationella minoritetsspråk.

År 2009 presenterade regeringen en minoritetspolitisk strategi tillsammans med lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Lagen syftar till att motverka diskriminering och utsatthet av de nationella minoriteterna, stärka de nationella minoriteternas egenmakt och inflytande samt till att främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken.⁵

Den 1 januari 2019 trädde ändringar i minoritetslagstiftningen i kraft. Ändringarna syftar till att stärka det grundläggande skyddet för de nationella minoriteternas språk och kultur samt till att stärka de utökade rättigheter som finns inom förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska.⁶ Även ändringar avseende minoritetsspråk i skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2001:453) trädde i kraft den 1 januari 2019.

En av lagändringarna innebär att kommuner och regioner är skyldiga att anta mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet.

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk:

5 b § Kommuner och regioner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Med minoritetspolitiskt arbete avses verksamhet som motiveras av de skyldigheter och det ansvar som kommuner och regioner har enligt minoritetslagen. Exempel på områden som kan omfattas av mål och riktlinjer är kultur, förskola, skola samt vård och omsorg. I sin tur kan kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområden anta mål och riktlinjer i förhållande till det uppdraget.⁷

2.2 Södertälje kommuns minoritetspolitiska arbete

I samband med att minoritetslagen trädde i kraft 2010 tilldelades Södertälje kommun att bli förvaltningsområde för finska. Att vara ett förvaltningsområde innebär att det finns särskilda rättigheter för en nationell minoritet att kunna använda sitt språk i kontakt med kommunen.⁸ Kommunstyrelsens kontor, genom kontaktcenter, har möjlighet att erbjuda kontakt med kommunen på finska vid behov. Kommunstyrelsens kontor genomför även samråd med den sverigefinska gruppen inom uppdraget för finskt förvaltningsområde och anordnar aktiviteter såsom konserter och filmvisningar på finska.

Det finns en bostadsgrupp för finsktalande äldre på ett av kommunens äldreboenden och viss personal med kunskaper i finska på övriga äldreboenden. Utbildningskontoret erbjuder modersmålsundervisning på samtliga nationella minoritetsspråk och det finns möjlighet till att få förskola på finska genom den fristående Sverige-Finska förskolan i kommunen. Förskolan ska

⁵ Minoritet.se (a), 2020.

⁶ Minoritet.se, 2019.

⁷ Länsstyrelsen Stockholm & Sametinget, 2019.

⁸ Minoritet.se (b), 2020.

därtill ge förutsättningar för barn att utveckla både det svenska språket och det egna nationella minoritetsspråket om barnet tillhör en nationell minoritet. På Stålhamraskolan finns det två finska klasser för årskurs f-3 och årskurs 4-6.

I bibliotekslagen och i Södertäljes biblioteksplan är nationella minoriteter prioriterade. Biblioteket gör kontinuerliga inköp av media på de nationella minoritetsspråken och bedriver programverksamhet på finska. Även Stadsscenen erbjuder program på finska och ibland på romani chib och samiska. Konsthallen och Torekällberget har visningar på finska och Kultur 365 har verksamhet som riktar sig till finsktalande äldre.⁹

⁹ Södertälje kommun, *Nulägeskartläggning Södertälje kommuns minoritetspolitiska arbete*, 2020.

3. Riktlinjer

Definition

Riktlinjer är ett normerande styrdokument som innebär att innehållet reglerar befintlig verksamhet och kommunens förhållningssätt till en given situation. De klargör kommunens förhållningssätt till något eller ger direktiv för hur en tjänst eller service ska utföras. Riktlinjer avser ofta verkställighet av frågor och kan betraktas som en slags handbok i en viss fråga.

Ansvar och uppföljning

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens minoritetspolitiska arbete och ansvarar för uppföljning och revidering av dokumentet. Riktlinjerna gäller tillsvidare och kan följas upp och revideras vid behov. Det är vidare upp till varje nämnd att ansvara för att tillhörande verksamheter arbetar i enlighet med riktlinjerna.¹⁰

3.1 Information till nationella minoriteter

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk:

3 § Kommuner och regioner ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt denna lag och de föreskrifter som denna lag hänvisar till. Detsamma gäller statliga förvaltningsmyndigheter vars verksamhet är av betydelse för de nationella minoriteterna eller minoritetsspråken. *Lag (2019:938).*

Innebörd för Södertälje kommun

- Kommunstyrelsen ansvarar för att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen, exempelvis på kommunens hemsida.
- Kommunstyrelsen ansvarar för att det finns information på finska om att kommunen är ett finskt förvaltningsområde och information om de verksamheter som bedrivs på finska.
- Kommunstyrelsen ansvarar för att kontaktcenter har möjlighet att erbjuda finska i kontakt med kommunen.
- Utbildningsnämnden, i samarbete med kommunstyrelsen, ansvarar för att informera vårdnadshavare och elever om kommunens finska klasser.
- Utbildningsnämnden ansvarar för att informera vårdnadshavare och elever om nationella minoriteters rätt till modersmålsundervisning.
- Utbildningsnämnden ansvarar för att ge information till vårdnadshavare om möjligheten att ansöka om förskola på finska. Informationen ska framgå på kommunens hemsida, i ansökningsblanketten för förskola eller på annat lämpligt sätt.

¹⁰ Södertälje kommun, *Riktlinjer för kommunövergripande styrdokument*, 2020.

3.2 Nationella minoriteters rätt till äldreomsorg på sitt språk

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk:

18 § En kommun som ingår i ett förvaltningsområde ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, meänkieli respektive samiska. *Lag (2018:1367).*

18 a § En kommun som inte ingår i något förvaltningsområde ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper. Detsamma gäller för en kommun som ingår i ett förvaltningsområde för ett visst språk vad gäller övriga språk. *Lag (2018:1367).*

18 c § Kommunen ska informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till sådan service och omvårdnad som anges i 18 och 18 a §§. *Lag (2018:1367).*

Innebörd för Södertälje kommun

- Äldreomsorgsnämnden ansvarar för att erbjuda äldre att få hela eller en väsentlig del av sin service och omvårdnad på finska.
- Äldreomsorgsnämnden ansvarar för att erbjuda äldre att få hela eller en väsentlig del av sin service och omvårdnad på ett nationellt minoritetsspråk om det finns personal som behärskar det nationella minoritetsspråket och vill använda språket i tjänsten.
- Äldreomsorgsnämnden ansvarar för att de som fyller 80 år respektive 85 år får information om service på minoritetsspråk, särskilt på finska, vid hembesök.
- Äldreomsorgsnämnden ansvarar för att kommunens öppna mötesplatser innehåller aktiviteter på finska, förslagsvis i samverkan med föreningar/organisationer.
- Äldreomsorgsnämnden ansvarar för att vid behov ange kunskaper i något/några av de nationella minoritetsspråken som meriterande i rekrytering av ny personal.
- Äldreomsorgsnämnden, i samarbete med kommunstyrelsen, ansvarar för att informera om rätten till äldreomsorg på finska.

3.3 Nationella minoriteters rätt till förskola på sitt språk

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk:

17 § Rätten för enskilda att i vissa fall erbjudas förskola och viss annan pedagogisk verksamhet på finska, meänkieli eller samiska regleras i 8 kap. 12 a § och 25 kap. 5 a § skollagen (2010:800). *Lag (2018:1367).*

Innebörd för Södertälje kommun

- Utbildningsnämnden ansvarar för att erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.
- Utbildningsnämnden ansvarar för att förskolan ger förutsättningar för barn att utveckla både det svenska språket och det egna nationella minoritetsspråket om barnet tillhör en nationell minoritet.
- Utbildningsnämnden ansvarar för att vid behov ange kunskaper i något/några av de nationella minoritetsspråken som meriterande i rekrytering av ny personal.

3.4 Nationella minoriteters kultur

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk:

4 § I språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

18 b § Kommunen ska inom ramen för sådan omsorg som erbjuds enligt 18 och 18 a §§ beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet. *Lag (2018:1367).*

Innebörd för Södertälje kommun

- Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att biblioteket gör kontinuerliga inköp av media på de nationella minoritetsspråken för både barn och vuxna i enlighet med biblioteksplanen.
- Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att kommunens kulturverksamheter har möjlighet att tillhandahålla program som speglar medborganas behov vilket inkluderar verksamhet på de nationella minoritetsspråken och i synnerhet på finska.
- Kultur- och fritidsnämnden, i samarbete med äldreomsorgsnämnden, ansvarar för att tillhandahålla kulturverksamhet på finska till kommunens äldreboenden.
- Utbildningsnämnden ansvarar för att kommunens finska klasser får kunskap om finsk kultur i undervisningen.
- Äldreomsorgsnämnden ansvarar för att personalen på kommunens äldreboenden beaktar nationella minoriteters kulturella behov utifrån exempelvis mat och traditioner om det finns äldre som tillhör en nationell minoritet.

3.5 Nationella minoriteters delaktighet och inflytande

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk:

5 § Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.

Samråd enligt första stycket ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.

Lag (2018:1367).

5 a § Förvaltningsmyndigheter ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar. *Lag (2018:1367).*

Innebörd för Södertälje kommun

- Kommunstyrelsen ansvarar för att ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt som möjligt strukturerat samråda med minoriteterna i sådana frågor. I det arbetet ansvarar kommunstyrelsen för att främja barn och ungas inflytande i frågor som berör dem.

4. Referenslista

Globala målen. (u.å). Hämtad 2020-05-21, från <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>

Länsstyrelsen Stockholm., Sametinget. (2019). *Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk*. Hämtad 2020-05-21, från <https://www.minoritet.se/5102>

Minoritet.se. (2019). *Minoritetslagen 2019*. Hämtad 2020-05-21, från <http://minoritet.se/5054>

Minoritet.se. (a). (2020). *Den svenska minoritetspolitiken*. Hämtad 2020-05-21, från <http://www.minoritet.se/minoritetspolitik>

Minoritet.se. (b). (2020). *Fakta förvaltningsområden*. Hämtad 2020-05-21, från <http://www.minoritet.se/forvaltningsomraden-for-minoritetssprak>

Regeringens proposition 2008/09:158. (2008). *Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna*.

Södertälje kommun. (2019). Mål och budget 2020-2022.

Södertälje kommun. (2020). Nulägeskartläggning Södertälje kommuns minoritetspolitiska arbete, 2020-02-12.

Södertälje kommun. (2020). Riktlinjer för kommunövergripande styrdokument, 2020-04-16.